

Mübariz Məmmədhusəyn oğlu BAĞIROV i.e.d, prof.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Univerisitetinin Professoru

E-mail: mubariz.bagirov61@gmail.com

Rza Cabir oğlu ABBASOV

Azərbaycan Qərbi Kaspi Univerisitetinin doktorantı

E-mail: abbasov.rza.2000@gmail.com

PUL-KREDİT TƏNZİMLƏNMƏSİNİN NƏZƏRİ MƏSƏLƏLƏRİ

Xülasə

Bu məqalədə pul-kredit tənzimlənməsi üzrə əsas iqtisadi nəzəri yanaşmalar sistemləşdirilmiş və onların iqtisadi siyasətin formalaşmasında oynadığı rol təhlil olunmuşdur. Klassik, neoklassik, keynsçi, monetarist, yeni klassik, yeni keynsçi və davranış iqtisadiyyatı yanaşmaları çərçivəsində pul siyasətinin məqsədləri, təsir mexanizmləri və effektivliyi müqayisəli şəkildə araşdırılmışdır. Müxtəlif məktəblər pul siyasətinə fərqli baxış bucağından yanaşsa da, ümumilikdə onun inflyasiyanın idarə olunması, iqtisadi artımın sabitləşdirilməsi və maliyyə sabitliyinin təmin olunmasında mühüm alət olduğunu qəbul edirlər. Məqalədə həmçinin, pul siyasətinin effektivliyinin institusional mühit, mərkəzi bankın müstəqilliyi və ictimai gözləntilərin idarə olunması ilə sıx bağlı olduğu qeyd olunmuşdur.

UOT: 336

JEL: E58, F31, F38, G18, E42

DOI: <https://doi.org/10.54414/WIIR3129>

Giriş

Müasir iqtisadi sistemlərin effektivliyini və sabitliyini təmin edən əsas mexanizmlərdən biri pul-kredit siyasətidir. İqtisadi artım, qiymət sabitliyi, maliyyə bazarlarının dayanıqlılığı və məşğulluq səviyyəsinin tənzimlənməsi kimi strateji məqsədlərin reallaşdırılmasında pul-kredit siyasəti həlledici rol oynayır. Bu siyasətin düzgün və məqsədyönlü tətbiqi makroiqtisadi sabitliyin təmin olunmasına, eləcə də iqtisadi tsikllərin səmərəliliyinin artırılmasına şərait yaradır.

Pul-kredit tənzimlənməsi dedikdə, əsasən mərkəzi bankların iqtisadi fəallığa və pul təklifinə təsir göstərmək məqsədilə həyata keçirdiyi tədbirlər nəzərdə tutulur. Bu siyasətin tətbiqi həm nəzəri, həm də praktiki baxımdan iqtisadçılar arasında geniş müzakirə mövzusu olmuş, müxtəlif iqtisadi məktəblər tərəfindən bununla bağlı fərqli yanaşmalar formalaşdırılmışdır. Beləliklə, pul-kredit tənzimlənməsi təkcə makroiqtisadi siyasətin praktik olaraq tətbiqini özündə ehtiva etmir, eyni

zamanda iqtisadi nəzəriyyələrin inkişafında mühüm nəzəri əsas kimi çıxış edir.

XX əsrin əvvəllərindən etibarən iqtisadiyyatda baş verən böhranlar, inflyasiya və resessiya kimi hallar pul-kredit tənzimlənməsinin rolunu daha da ön plana çıxarmışdır. İqtisadi məktəblər arasında bu siyasətin məqsədləri, effektivliyi və tətbiq metodları ilə bağlı nəzəri fikir ayrılıqları mövcuddur. Klassiklərdən tutmuş davranış iqtisadiyyatının nümayəndələrinə qədər bir çox alim və məktəb bu sahəyə müxtəlif prizmadan yanaşmış və fərqli modellər irəli sürmüşdür.

Bu məqalədə məqsəd pul-kredit tənzimlənməsi ilə bağlı mövcud nəzəri yanaşmaları sistemləşdirmək, onların fərqli baxış bucaqlarını müqayisəli şəkildə təqdim etmək və bu yanaşmaların iqtisadi siyasətin formalaşdırılmasında oynadığı rolu təhlil etməkdir. Məqalənin strukturu nəzəri yanaşmalar üzrə ardıcıl hissələri, onların əsas tezislərini və tənzimləmə mexanizmlərinə

baxışını əhatə etməklə yanaşı, yekunda ümumi nəticələr və elmi tövsiyələrlə tamamlanır.

Pul-kredit siyasətinə nəzəri baxışlar

Tarix boyu pul-kredit siyasəti ilə bağlı müxtəlif iqtisadi məktəblər tərəfindən fərqli yanaşmalar formalaşdırılmışdır. Bu yanaşmalar özündə iqtisadi tarazlıq, bazar mexanizmi, dövlət müdaxiləsi və insan davranışları kimi aspektləri əhatə edir. Müxtəlif dövrlərdə formalaşan bu nəzəri baxışlar pul siyasətinin məqsədi, təsir mexanizmi və effektivliyi ilə bağlı fərqli mövqelər irəli sürmüşdür. Bu yanaşmaların ən mühüm və təsirli olanlarını qısa şəkildə nəzərdən keçirək.

Klassik və neoklassik yanaşma

Klassik iqtisadi məktəbə görə iqtisadiyyat öz-özünü tənzimləyən bir sistemdir və bazar mexanizmi şəraitində uzunmüddətli sabitlik təmin olunur. Bu yanaşma çərçivəsində pul-kredit siyasətinə yalnız neytral vasitə kimi baxılır; yəni pulun dövriyyəsi iqtisadi artım və real dəyişənlər üzərində təsirli hesab edilmir. Klassiklərə görə pul təklifi yalnız nominal dəyişənlərə – məsələn, qiymətlər səviyyəsinə təsir göstərir, real istehsal və məşğulluq isə bazarın daxili mexanizmləri ilə idarə olunur.

Neoklassik yanaşma klassiklərin bu baxışını inkişaf etdirərək, xüsusilə uzunmüddətli dövrdə pul siyasətinin real iqtisadi göstəricilərə təsirinin məhdud olduğunu irəli sürür. Onlar “pulun neytrallığı” prinsipini əsas götürərək hesab edirlər ki, mərkəzi bankın müdaxilələri iqtisadi sistemdə yalnız müvəqqəti nominal dəyişikliklər yaradır. Məşhur neoklassik model olan IS-LM (İnvestisiya-Səhm və Likvidlik-Pul) çərçivəsində isə pul-kredit siyasətinin qısa müddətli təsiri qəbul olunur, lakin uzunmüddətli sabitlik şəraitində bu təsir azalır və nəticədə iqtisadiyyat yenidən tarazlı vəziyyətə qaydır.

Bu baxımdan, klassik və neoklassik məktəblər pul-kredit tənzimlənməsinə çoxda effektiv hesab etmir, daha çox bazarın özünü tənzimləmə imkanlarına üstünlük verirlər. Onların fikrincə, dövlətin və mərkəzi bankın müdaxilələri bəzən bazar tarazlığını pozaraq daha böyük qeyri-sabitliklərə səbəb ola bilər. Bu səbəbdən də, onlar iqtisadi sabitlik üçün daha çox fiskal nəzarət və sərbəst bazar şəraitini üstün tuturlar.

Keynsçi və post-keynsçi yanaşma

Keynsçi yanaşma XX əsrin 30-cu illərində, “Böyük Depressiya” dövründə ortaya çıxaraq klassik və neoklassik nəzəriyyələrin çatışmazlıqlarına cavab olaraq formalaşmışdır. Con Meynard Keynsin fikrincə, bazar iqtisadiyyatı öz-özünü tənzimləmə qabiliyyətinə malik deyil və dövlətin, xüsusilə də mərkəzi bankların fəal müdaxiləsi tələb olunur. Bu yanaşmada pul-kredit siyasəti iqtisadi tsiklləri yumşaltmaq və işsizliyi azaltmaq üçün əsas alət kimi təqdim olunur.

Keynsçilərə görə, iqtisadiyyatda ümumi tələbin aşağı düşməsi durğunluğa səbəb olur və bu zaman mərkəzi banklar faiz dərəcəsini aşağı salmaqla investisiya fəaliyyətini stimullaşdırmalıdır. IS-LM modeli bu əlaqəni izah edən əsas nəzəri çərçivədir. Bununla belə, Keyns “likvidlik tələsi” anlayışı ilə göstərmişdir ki, bəzi hallarda faiz dərəcələrinin azaldılması artıq investisiyaları stimullaşdırmır və monetar siyasət effektivliyini itirir.

Post-keynsçi yanaşma isə Keynsin orijinal ideyalarını inkişaf etdirərək qeyri-müəyyənlik, institusional strukturlar və maliyyə sabitliyi kimi faktorları da nəzərə alır. Bu məktəb pul-kredit siyasətinə yalnız qısa müddətli təsir vasitəsi kimi deyil, eyni zamanda uzunmüddətli makroiqtisadi sabitliyin təminatçısı kimi baxır. Onlara görə mərkəzi bank həm faiz siyasəti, həm də maliyyə sektorunun tənzimlənməsi vasitəsilə sabitliyi qorumağa çalışmalıdır.

Monetarist yanaşma

Monetarist yanaşma XX əsrin ikinci yarısında, xüsusilə 1970-ci illərin stagflyasiya (inflyasiya ilə yanaşı iqtisadi durğunluğun yaranması) dövründə Keynsçi siyasətin effektivliyinin azaldığı bir şəraitdə ön plana çıxmışdır. Bu məktəbin əsas nümayəndəsi Miltton Fridman olmuşdur. Monetaristlərə görə, iqtisadi sabitliyin təmin olunmasında əsas amil pul təklifidir və inflyasiya, əsasən, “həddindən artıq pul artımının nəticəsidir”.

Monetarist yanaşmada pul-kredit tənzimlənməsi dövlətin aktiv müdaxiləsinə deyil, daha çox sabit və öncədən müəyyən olunmuş qaydalara əsaslanan siyasətə söykənir. Fridmanın məşhur “kəmiyyət nəzəriyyəsi” (Quantity Theory of Money) pulun dövriyyə sürətinin sabit olduğunu qəbul edərək, pul təklifindəki artımın birbaşa qiymətlərə təsir

etdiyini iddia edir. Buna əsasən, mərkəzi banklar pul təklifini sabit tempdə artırmalı və bazarın təbii tarazlığına müdaxilə etməməlidir.

Monetaristlər qısa müddətdə pul siyasətinin müəyyən effektlər yarada biləcəyini qəbul etsələr də, uzunmüddətli dövrdə onun təsirini zəif hesab edirlər. Onlara görə, iqtisadi artımı davamlı saxlamaq üçün əsas məsələ inflyasiyanın aşağı və sabit saxlanmasıdır. Bu yanaşma mərkəzi bankların “inflyasiya hədəflənməsi” rejimlərinə keçməsinə nəzəri əsas yaratmışdır.

Beləliklə, monetarist məktəb pul-kredit tənzimlənməsində aktiv müdaxilə əvəzinə qaydalara əsaslanan sabit siyasəti üstün tutur və uzunmüddətli makroiqtisadi sabitliyi əsas məqsəd kimi müəyyən edir.

Yeni klassik və rəasional gözləntilər nəzəriyyəsi

Yeni klassik yanaşma XX əsrin 1970-ci illərinin sonu və 1980-ci illərində formalaşaraq, monetarist yanaşmanın bəzi prinsiplərini daha da sistemləşdirilmiş və mikro səviyyədə əsaslandırılmış şəkildə inkişaf etdirmişdir. Bu məktəbin əsas fərqləndirici xüsusiyyəti rəasional gözləntilər nəzəriyyəsinin tətbiqidir. Robert Lukas, Thomas Sargent və Edward Prescott bu yanaşmanın əsas nümayəndələri hesab olunur.

Yeni klassiklərə görə, iqtisadi subyektlər, yəni istehlakçılar və firmalar mövcud informasiyanı rəasional şəkildə təhlil edərək qərar qəbul edirlər. Bu səbəbdən, mərkəzi bankın həyata keçirdiyi pul-kredit siyasəti gözlənilən xarakterə malik olduqda, onların real sektora təsiri minimum olur. İqtisadi subyektlər bu siyasətlərin nəticələrini öncədən proqnozlaşdırdıqları üçün onların davranışları təbii olaraq uyğunlaşır və nəticədə bu siyasətlər yalnız nominal göstəricilərə təsir edə bilər.

Yeni klassik məktəb həmçinin təklif yönümlü modellərə əsaslanır və iqtisadiyyatda istənilən dəyişikliklərin əsas mənbəyinin texnoloji şoklar və real amillər olduğunu iddia edir. Pul siyasəti yalnız gözlənilməz hallarda müvəqqəti təsir göstərə bilər, lakin bu təsir də çox qısaömürlü olur. Bu baxımdan, yeni klassiklər dövlətin və mərkəzi bankın müdaxilələrinə qarşı ehtiyatlı yanaşır, daha çox bazarın özünün tənzimləmə mexanizmlərinə güvənirlər.

Yeni klassik yanaşma sonradan “Real Biznes Tsiklləri” nəzəriyyəsinin inkişafına zəmin yaratmış, makroiqtisadi modellərin mikroiqtisadi əsaslara söykənməsi prinsipini gücləndirmişdir. Bu yanaşma monetar və fiskal siyasətlərin effektivliyini kəskin şəkildə məhdudlaşdıraraq bazar mexanizminin üstünlüyünü vurğulayır.

Yeni keynsçi model

Yeni keynsçi yanaşma XX əsrin sonlarında formalaşaraq klassik və yeni klassik məktəblərin mikroəsaslandırma tələblərini nəzərə almaqla Keynsin əsas ideyalarını yenidən modelləşdirməyə çalışmışdır. Bu yanaşma həm rəasional gözləntiləri, həm də bazarların qeyri-mükəmməl işləməsinə nəzərə alaraq pul-kredit siyasətinin effektivliyini əsaslandırmağa çalışır. Yeni keynsçi modellər, xüsusilə qısa müddətli dövrdə qiymət və əmək bazarlarında çətinliklərin (sticky prices və sticky wages) mövcud olduğunu qəbul edir.

Bu yanaşmanı dəstəkləyən iqtisadçılara görə, firmalar və işçi qüvvəsi müəyyən müddət ərzində qiymət və əmək haqqı dəyişikliklərinə tam çevik reaksiya vermir. Bu çətinliklər səbəbindən bazar tarazlığı dərhal bərpa olunmur və iqtisadiyyat uzun müddət potensial səviyyəsinin altında fəaliyyət göstərə bilər. Bu vəziyyətdə mərkəzi bankın həyata keçirdiyi pul-kredit siyasəti tələbi stimullaşdırmaqla real sektora təsir göstərə bilər.

Yeni keynsçi yanaşma həm də optimum pul siyasəti konsepsiyasını inkişaf etdirmişdir. Bu modelə görə mərkəzi bankların əsas vəzifəsi inflyasiya və istehsal arasındakı balans optimal şəkildə idarə etməkdir. Bu məqsədlə, “təhlükəsizlik qaydaları”na deyil, şəraitə uyğun çevik qərar qəbul etmə mexanizmlərinə üstünlük verilir.

Yeni keynsçi modellər həm riyazi baxımdan dəqiq formalara, həm də empirik tədqiqatlara əsaslanaraq müasir mərkəzi bankçılığın əsas nəzəri dayaqlarından birinə çevrilmişdir. Bu yanaşma inflyasiya hədəflənməsi, şəffaflıq və proqnozlara əsaslanan siyasət kimi müasir pul siyasəti prinsiplərinin formalaşmasında həlledici rol oynamışdır.

Davranış iqtisadiyyatı

Davranış iqtisadiyyat ənənəvi iqtisadi nəzəriyyələrin “rəasional insan” yanaşmasını

tənqid edərək, fərdlərin qərar qəbul etmə prosesində emosional, psixoloji və sosial amillərin mühüm rol oynadığını göstərir. Bu yanaşma, xüsusilə pul-kredit siyasətinin effektivliyinin qiymətləndirilməsində yeni perspektivlər təqdim edir.

Ənənəvi modellərdə fərdlərin rəasional qərarlar verdiyi və bazarların sürətli şəkildə təbii olaraq tarazlığa gəldiyi qəbul edildiyi halda, davranış iqtisadiyyatı göstərir ki, iqtisadi subyektlər bəzən qeyri-rasional davranış sərgiləyir, riskləri düzgün qiymətləndirmir və gözləntiləri mütəmadi olaraq yanlış formalaşdırır. Bu baxımdan, pul siyasətinin nəticələri subyektlərin psixoloji reaksiyalarından və “kütləvi davranış” tendensiyalarından da asılı ola bilər.

Davranış iqtisadiyyatına əsaslanan yanaşma xüsusilə gözləntilərin idarə olunması, informasiya çatışmazlığı və psixoloji qeyri-müəyyənlik kimi amillərin pul siyasətinə təsirini vurğulayır. Mərkəzi bankın qərarlarının bazar iştirakçıları tərəfindən necə qəbul edildiyi və bu qərarların inam üzərində yaratdığı təsir, monetar siyasətin uğurlu olmasında həlledici rol oynaya bilər.

Bu yanaşma, həmçinin maliyyə sabitliyi və spekulativ süni mühitin yaranması kimi məsələlərə yeni baxış gətirərək göstərir ki, pul siyasəti yalnız makroiqtisadi göstəricilərə deyil, həm də emosional iqtisadi risklərə uyğunlaşdırılmalıdır. Davranış iqtisadiyyatı məktəbinin iqtisadçıları mərkəzi bankların daha şəffaf, kommunikasiyaya açıq və inam yaradan siyasətlər aparmasının vacibliyini qeyd edirlər.

Beləliklə, davranış iqtisadiyyatı yanaşması pul-kredit tənzimlənməsinə insan davranışlarının və gözləntilərinin nəzərə alındığı daha realist və empirik əsaslı yanaşma təqdim edir.

Pul-kredit tənzimlənməsinin nəzəri modellərdə rolu və məqsədləri

Pul-kredit tənzimlənməsi müxtəlif iqtisadi məktəblər və nəzəri modellər tərəfindən fərqli şəkildə qiymətləndirilsə də, ümumilikdə onun iqtisadiyyatın sabitliyinin təmin edilməsində və siyasət aləti kimi həyata keçirdiyi funksiyasında orta məqamlar mövcuddur. Pul siyasətinin nəzəri əsaslarını formalaşdıran klassik, neoklassik, keynsçi, monetarist və digər

yanaşmalar bu siyasətin hədəf, mexanizm və təsir imkanlarını müxtəlif prizmadan izah etsə də, bütün modellər onun makroiqtisadi tənzimləmədə mühüm rol oynadığını qəbul edir.

Klassik və neoklassik yanaşmalarda pul siyasətinin təsiri əsasən nominal dəyişənlərlə məhdudlaşdırılsa da, keynsçi və yeni keynsçi modellər qısa və orta müddətli dövrdə onun iqtisadi fəallığa real təsir göstərdiyini əsaslandırır. Monetaristlər pul təklifinin idarə edilməsinin inflyasiyaya birbaşa təsirini vurğulamaqla mərkəzi bankların sabit və öncədən müəyyən edilmiş qaydalara əsaslanan siyasət aparmasını vacib sayırlar. Yeni klassik yanaşmalar isə gözləntilərin rəasionallığı və iqtisadi subyektlərin davranışlarının proqnozlaşdırıla bilməsi halında pul siyasətinin real sektora təsirini zəif hesab edir.

Bu nəzəri modellərin ümumi nəticəsi ondan ibarətdir ki, pul-kredit tənzimlənməsi bir çox hallarda iqtisadi sabitlik, qiymət sabitliyi və maliyyə sabitliyinin təmin olunmasında zəruri vasitədir. Siyasətin məqsədləri arasında inflyasiyanın idarə olunması, iqtisadi artımın sabitləşdirilməsi, valyuta bazarında sabitliyin qorunması, maliyyə sektorunun dayanıqlığının təmin edilməsi və məşğulluğun stimullaşdırılması xüsusi yer tutur.

Eyni zamanda, pul siyasətinin effektivliyi yalnız nəzəri prinsiplərdən deyil, həm də institusional mühitdən, mərkəzi bankın müstəqilliyindən, siyasət alətlərinin düzgün seçilməsindən və gözləntilərin düzgün idarə olunmasından asılıdır. Bu səbəbdən, müasir yanaşmalar pul-kredit siyasətinin həm texniki, həm də psixoloji və institusional aspektlərini birlikdə qiymətləndirərək daha çevik və adaptiv modellər təklif edirlər.

Nəticə

Pul-kredit tənzimlənməsi müasir makroiqtisadi siyasətin ayrılmaz və strateji elementidir. Tarixi inkişaf dinamikası və müxtəlif nəzəri yanaşmalar bu siyasətin funksiyalarını, təsir mexanizmlərini və tətbiq imkanlarını fərqli şəkildə izah etmişdir. Klassik və neoklassik məktəblər pul siyasətinin real iqtisadi dəyişənlər üzərində məhdud təsirini vurğulasa da, keynsçi, post-keynsçi və yeni keynsçi yanaşmalar bu siyasətin qısa və orta müddətli dövrdə effektiv tənzimləmə aləti

olduğunu əsaslandırmışdır. Monetarist və yeni klassik yanaşmalar isə daha çox pul təklifinin sabit idarə olunması və rəşional gözləntilərin rolu üzərində dayanaraq aktiv müdaxiləyə ehtiyatla yanaşmışdır.

Bu nəzəri fərqliliklərə baxmayaraq, ortağ nəticə ondan ibarətdir ki, pul-kredit siyasəti iqtisadi tsikllərin yumşaldılması, inflyasiyanın idarə olunması, maliyyə sabitliyinin qorunması və makroiqtisadi sabitliyin təmin edilməsi baxımından mühüm vasitə kimi çıxış edir. Xüsusilə qeyri-müəyyənlik şəraitində və bazar mexanizmlərinin tənzimləyici rolunun zəif olduğı dövrlərdə mərkəzi bankların siyasət alətləri iqtisadiyyatın balanslı inkişafını təmin etmək üçün zəruri olur.

Müasir dövrdə pul-kredit tənzimlənməsi təkcə texniki göstəricilərə deyil, həm də iqtisadi subyektlərin davranışlarına, institusional mühitə və ictimai gözləntilərə əsaslanmalıdır. Bu baxımdan, pul siyasətinin şəffaflığı, mərkəzi bankın müstəqilliyi, çevik kommunikasiyası və proqnozlaşdırıla bilən davranışı onun effektivliyinin artırılmasında həlledici rol oynayır.

Sonda qeyd etmək lazımdır ki, müxtəlif nəzəri yanaşmaların inteqrasiyası, elmi əsasların praktik qərarvermə ilə birləşdirilməsi və milli xüsusiyyətlərin nəzərə alınması müasir pul-kredit siyasətinin uğurlu icrası üçün əsas şərtlərdəndir. Bu isə iqtisadi siyasəti həyata keçirənlərdən daha çevik və analitik düşüncə tələb edir.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Blanchard, O., & Johnson, D. R. (2013). *Macroeconomics* (6th ed.). Pearson.
2. Keynes, J. M. (1936). *The General Theory of Employment, Interest and Money*. Macmillan.
<https://www.marxists.org/reference/subject/economics/keynes/general-theory/>
3. Lavoie, M. (2014). *Post-Keynesian Economics: New Foundations*. Edward Elgar Publishing.
4. Friedman, M. (1968). The Role of Monetary Policy. *American Economic Review*, 58(1), 1–17.
<https://web.archive.org/web/20150907064912/http://www.aeaweb.org/aer/top20/58.1.1-17.pdf>
5. Lucas, R. E. (1976). *Econometric Policy Evaluation: A Critique*. Carnegie-Rochester Conference Series on Public Policy, 1, 19–46.
[https://doi.org/10.1016/S0167-2231\(76\)80003-6](https://doi.org/10.1016/S0167-2231(76)80003-6)
6. Mankiw, N. G., & Romer, D. (Eds.). (1991). *New Keynesian Economics* (Vols. 1 & 2). MIT Press.
7. Akerlof, G. A., & Shiller, R. J. (2009). *Animal Spirits: How Human Psychology Drives the Economy, and Why It Matters for Global Capitalism*. Princeton University Press.
8. Bernanke, B. S., & Mishkin, F. S. (1997). Inflation Targeting: A New Framework for Monetary Policy?. *Journal of Economic Perspectives*, 11(2), 97–116.
<https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/jep.11.2.97>
9. Woodford, M. (2003). *Interest and Prices: Foundations of a Theory of Monetary Policy*. Princeton University Press.

Mubariz MammadHuseyn oglu BAGHIROV,

Doctor of Economic Sciences, Professor

Professor at Azerbaijan State University of Economics

E-mail: mubariz.bagirov61@gmail.com

Rza Jabir oglu ABBASOV

PhD student at Western Caspian University, Azerbaijan

E-mail: abbasov.rza.2000@gmail.com

THEORETICAL ISSUES OF MONETARY AND CREDIT REGULATION

Abstract

This article analyzes the main theoretical approaches to monetary regulation and their role in shaping economic policy. It systematically presents and compares the classical, neoclassical, Keynesian, monetarist, new classical, new Keynesian, and behavioral economics perspectives regarding the objectives, mechanisms, and effectiveness of monetary policy. Although these schools differ in their views, they all acknowledge the importance of monetary regulation in ensuring price stability, promoting economic growth, and maintaining financial stability. The study also emphasizes that the effectiveness of monetary policy depends not only on theoretical principles but also on institutional frameworks, central bank independence, and the management of public expectations.

Мубариз Маммадгусейн оглу БАГИРОВ, д.э.н., профессор

Профессор Азербайджанского государственного экономического университета

E-mail: mubariz.bagirov61@gmail.com

Рза Джабир оглу АББАСОВ

Докторант Западнокаспийского университета Азербайджана

E-mail: abbasov.rza.2000@gmail.com

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ВОПРОСЫ ДЕНЕЖНО-КРЕДИТНОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

Резюме

В данной статье рассматриваются основные теоретические подходы к денежно-кредитному регулированию и их роль в формировании экономической политики. В сравнительном порядке анализируются взгляды классической, неоклассической, кейнсианской, монетаристской, новой классической, новой кейнсианской школ, а также поведенческой экономики на цели, механизмы и эффективность денежно-кредитной политики. Несмотря на различия в подходах, все школы признают важность монетарного регулирования для обеспечения ценовой стабильности, устойчивого экономического роста и финансовой стабильности. Также подчеркивается, что эффективность денежно-кредитной политики зависит от институциональной среды, независимости центрального банка и управления общественными ожиданиями.